

Sygn. akt: I C 523/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Krystian Szelağ
Protokolant:	Stażysta Aleksandra Siemieniuk

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2022 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z **powództwa M. M. (1), M. M. (2)**

przeciwko R. Bank (...) z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę lub ustalenie i zapłatę

I. oddała powództwo główne o ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 12.06.2008 r. zawarta pomiędzy powodami, a poprzednikiem prawnym pozwanego – (...) S.A. Oddział w Polsce – jest nieważna;

II. oddała powództwo o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 232.530,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 dnia po doręczeniu pozwanemu pozwu do dnia zapłaty, wywodzone z nieważności ww. umowy kredytu;

III. oddała powództwo o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 25.647,86 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 dnia po doręczeniu pozwanemu pozwu do dnia zapłaty, wywodzone z nieważności ww. umowy kredytu;

IV. ustala, że §2 ust. 1 zdanie 2 umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 12.06.2008 r. oraz §2 pkt 2, §7 ust. 4, §9 ust. 2 pkt 1 i 2 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) są bezskuteczne wobec powodów;

V. zasądza od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 149.342,07 (stu czterdziestu dziewięciu tysięcy trzystu czterdziestu dwóch, 07/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 października 2022 r. do dnia zapłaty;

VI. oddała powództwo ewentualne w pozostałym zakresie;

VII. zasądza od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 11.817 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powodowie M. M. (2) i M. M. (1) wobec pozwanego R. Bank (...) w W. prowadzącemu w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału R. Bank (...) (Spółce Akcyjnej) Oddział w Polsce wnieśli o:

1. ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 16.06.2008 r. zawarta pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego – (...) S.A. Oddział w Polsce – jest nieważna oraz jednocześnie

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie:

- kwoty 232.530,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od ósmego dnia, po doręczeniu pozwanemu pozwu, do dnia zapłaty oraz
- kwoty 25.647,86 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od ósmego dnia, po doręczeniu pozwanemu pozwu, do dnia zapłaty

lub ewentualnie wnieśli o:

3. stwierdzenie bezskuteczności postanowień:

- § 2 ust. 1 zd 2 umowy o kredyt hipoteczny,
- § 2 pkt 2, § 7 ust. 4, § ust. 2 pkt 1 i 2 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...)

oraz jednocześnie

4. zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 149.342,07 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od ósmego dnia, po doręczeniu pozwanemu pozwu, do dnia zapłaty.

Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu, powodowie wskazali, że zawarli z (...) S.A. Oddział w Polsce umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do (...) jako konsumenci, której integralną część stanowił regulamin. Powodowie podają, że umowa została zawarta według standardowego wzorca, a jej postanowienia nie były indywidualnie uzgadniane między stronami. Zgodnie z umową, spłata rat następowała poprzez obciążenie rachunku przez Bank po przeliczeniu z zastosowaniem Tabeli walut i w dniu pobrania poszczególnych rat ich wysokość nie była znana. Natomiast wypłata kredytu następowała w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu.

Powodowie podnoszą, iż kwestionowane postanowienia umowne są sprzeczne z przepisami obowiązującego prawa oraz z dobrymi obyczajami. W stosunku łączącym strony naruszona została równowaga kontraktowa na niekorzyść konsumentów.

Zdaniem powodów umowa kredytu nie może być dalej wykonywana po wyeliminowaniu z niej klauzul abuzywnych, gdyż pominięcie klauzuli indeksacyjnej będzie oznaczało powstanie luki uniemożliwiającej określenie wysokości zobowiązania oraz określenia wysokości poszczególnych rat.

(pozew k. 4-19v.)

Pozwany (...) Bank (...) S.A. Oddział w Polsce, w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że zawarta pomiędzy stronami umowa oraz zawarte w niej postanowienia umowne są ważne i stanowią dopuszczalny wariant umowy kredytowej w myśl art. 69 ustawy Prawo bankowe, nie naruszając tym

samym granicy swobody umów i zasad współżycia społecznego. Na powyższą okoliczność, pozwany przywołał liczne orzecznictwo.

Pozwany zaprzeczył, aby:

- powodowie nie mieli możliwości negocjowania warunków umowy w trakcie trwania procedury kredytowej czy też wpływania na jej treść,
- powodowie nie zostali poinformowani o skutkach ryzyka walutowego związanego z zawarciem umowy kredytu indeksowanego do (...),
- treść umowy kredytu nie była uzgodniona ze stroną powodową w sposób indywidualny,
- poprzez umowę kredytu bank przyznał sobie uprawnienie do dowolnego kształtowania sytuacji ekonomicznej strony powodowej,
- umowa kredytu była niewykonalna po hipotetycznym usunięciu z niej klauzul przeliczeniowych,
- pozwany w sposób dowolny kształtował tabelę kursową,
- powodowie posiadali status konsumenta.

Dalej pozwany podnosi, iż Bank zawierając i wykonując umowę zgodnie z jej treścią nie naruszył obowiązków względem strony powodowej, ani nie zachował się względem niej nieuczciwie, nielojalnie czy nietransparentnie. Bank przedstawił powodom wszelkie niezbędne informacje, w tym o ryzyku kursowym. Jego zdaniem kwestionowane przez stronę powodową postanowienia umowne nie są abuzywne w rozumieniu przepisu art. 385¹ k.c.

Z ostrożności procesowej pozwany, na wypadek uwzględnienia przez Sąd roszczenia strony powodowej, podnosi zarzut zatrzymania.

Strona pozwana nie zakwestionowała pod względem arytmetycznym kwot wskazanych przez powodów. Wskazała jedynie, że błędnie przeliczono raty kredytu spłacane bezpośrednio w (...) po kursie średnim NBP.

(odpowiedź na pozew k.82-103)

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie, działając jako konsumenci, wystąpili w dniu 7 maja 2008 r. do poprzednika prawnego pozwanego z wnioskiem o udzielenie kredytu z przeznaczeniem na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku, dowolny cel konsumpcyjny oraz spłatę innych kredytów i zobowiązań konsumpcyjnych w łącznej kwocie 240.000 PLN. Jako zawnioskowaną walutę wskazano frank szwajcarski (...). Powodowie złożyli oświadczenie, iż zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz, że będąc w pełni świadomi ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych dokonując wyboru kredytu indeksowanego, znane są im postanowienia regulaminu w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej. Ponadto wskazali, że są świadomi ponoszenia ryzyka kursowego związanego z wahaniami kursów waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt, jego wpływu na wysokość zobowiązania względem Banku oraz rat spłaty kredytu i że saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej jak również raty, podlegające spłacie w złotych na zasadach opisanych w regulaminie.

(dowód: wniosek o kredyt hipoteczny k. 110-112, oświadczenie k. 114, 116, 129)

W dniu 18 czerwca 2008 r. strony zawarły umowę o kredyt hipoteczny nr (...) (sporządzoną w dniu 12 czerwca 2008 r.), na podstawie której, Bank zobowiązał się udzielić powodom kredytu w kwocie 210.000,00 zł „indeksowanego” do waluty (...), z przeznaczeniem na spłatę kredytu mieszkaniowego w innym banku, dowolny cel konsumpcyjny, spłatę

innych kredytów i zobowiązań konsumpcyjnych. Integralną część umowy stanowił „Regulamin kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) (§ 2 ust. 1 i 2 umowy).

Kredytu udzielono na okres 240 miesięcy, płatnego w równych miesięcznych ratach obejmujących część kapitałową oraz odsetkową, płatną w terminach i wysokościach określonych w umowie. Spłata następowała poprzez pobranie raty spłaty kredytu z rachunku kredytobiorcy, prowadzonego w złotych. W myśl § 6 ust. 6 umowy, kredytobiorcy zobowiązani byli do utrzymywania wystarczających środków na rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej (§ 6 umowy).

W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu ich wymagalności pobierane są ze wskazanego rachunku bankowego, według kursu sprzedaży, zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. O wysokości pierwszej raty oraz terminach spłaty Bank informuje kredytobiorcę listownie, w ciągu 14 dni od dnia uruchomienia kredytu (§ 9 ust. 2 i § 11 ust. 1 regulaminu).

Zgodnie z § 2 ust. 4 umowy, kredytobiorcy zobowiązali się do zapłaty prowizji od udzielonego kredytu wynoszącej 1.890,00 zł.

Oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 4,99417 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa oprocentowania ustalana była jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M oraz stałej marży Banku w wysokości 2,10 punktów procentowych (§ 3 umowy).

W § 11 ust. 2 regulaminu wskazano, że wysokość rat spłaty kredytu należnych za poszczególne okresy rozliczeniowe może ulegać zmianom w szczególności w przypadku m. in. zmiany wysokości oprocentowania.

Wyplata kredytu realizowana była w transzach po spełnieniu przez kredytobiorcę warunków uruchomienia kredytu i złożeniu dyspozycji wypłaty środków. Transze wypłacane były na rachunek bankowy wskazany przez kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty środków, zgodnie z przeznaczeniem kredytu (§ 5 umowy).

W myśl § 7 ust. 4 regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu.

W § 2 pkt. 2 regulaminu podano, że kredytem indeksowanym do waluty obcej jest kredyt, oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według Tabeli, natomiast w § 2 pkt. 12 regulaminu, Tabelę określono jako tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku.

Na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami wynikającymi z umowy, ustanowiono hipotekę kaucyjną do kwoty 420.000,00 zł na nieruchomości położonej w O. przy ul. (...), nr 14A, nr lokalu (...).

(dowód: umowa o kredyt hipoteczny k. 21-25, Regulamin k. 28-32, oświadczenie kredytobiorcy o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej k. 25 v.)

Wraz z zawarciem umowy, powodowie złożyli oświadczenie, iż zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz, że będąc w pełni świadomi ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych dokonując wyboru kredytu indeksowanego, znane są im postanowienia regulaminu w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej. Ponadto wskazali, że są świadomi ponoszenia ryzyka kursowego związanego z wahaniami kursów waluty obcej, do której indeksowany jest

kredyt, jego wpływu na wysokość zobowiązania względem Banku oraz rat spłaty kredytu i że saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej jak również raty, podlegające spłacie w złotych na zasadach opisanych w regulaminie.

(dowód: oświadczenie kredytobiorcy w zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką k. 114, 116, 129)

Uruchomienie kredytu nastąpiło jednorazowo w dniu 8 lipca 2008 roku w kwocie 210.000,00 zł według kursu 1, (...), co stanowiło równowartość 10.6604,40 CHF.

(dowód: zaświadczenie pozwanego k. 33)

W okresie od 08.08.2008 r. do 06.10.2017 r., powodowie uiścili na poczet kredytu kwotę 232.530,90 zł oraz w okresie od 22.11.2017 r. do 04.02.2022 r. kwotę 25.647,86 CHF. Przy założeniu, że kwotą kredytu podlegającą spłacie jest kwota udostępniona powodom w PLN i jego spłata byłaby wyrażona w PLN (bez przeliczania (...)) z uwzględnieniem oprocentowania kredytu i pozostałych warunków wynikających z umowy w okresie od 08.08.2008 r. do 22.11.2017 r. po stronie powodowej powstała nadpłata w kwocie 149.342,07 zł.

(dowód: wyliczenia powodów k. 43-48)

Strony w dniu 19 sierpnia 2017 roku zawarły aneks nr (...) do umowy na mocy którego umożliwiono powodom spłatę kredytu w walucie (...).

(dowód: aneks nr (...) k. 26-27)

Powodowie potrzebowali środków finansowych na zakup mieszkania. Powodowie nie mieli zdolności kredytowej w PLN dlatego zaproponowano im kredyt w (...). Przed podpisaniem umowy nie pokazywano powodom historycznych wykresów kursu waluty (...). Powodowie nie negocjowali warunków umowy, podpisali ją w kształcie zaproponowanym przez bank. Powodowie nie mieli wiedzy w jaki sposób będzie ustalany kurs waluty (...) oraz czym jest tabela kursowa. Na początku powodowie spłacali kredyt w PLN, natomiast od 2017 roku spłacają kredyt w walucie (...).

(dowód: przesłuchanie powodów k. 183v.-185)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo główne o ustalenie nieważności przedmiotowej umowy kredytowej jako bezzasadne oraz związane z tym powództwo główne o zapłatę, podlegało oddaleniu. Na uwzględnienie zasługiwało powództwo ewentualne o stwierdzenie bezskuteczności postanowień § 2 ust. 1 zd. 2 umowy o kredyt hipoteczny i § 2 pkt 2, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) oraz powództwo ewentualne o zapłatę wywodzone z bezskuteczności ww. postanowień umowy w zakresie mechanizmu indeksacji.

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o załączone do akt – niekwestionowane przez strony – dokumenty oraz zeznania strony powodowej, w zakresie w którym znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania powodów w zakresie w którym wskazują na to, że do zawarcia umowy kredytu doszło w wyniku przejścia wzorca umownego. Żaden przeprowadzony w sprawie dowód nie prowadzi do wniosku odmiennego.

Sąd pominął wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków A. S. i D. M. (k. 183-183v.), albowiem dowód ten nie miał istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd pominął również na podstawie (...) § 1 pkt 2 k.p.c. wniosek dowodowy strony powodowej (k. 183) dotyczący dopuszczenia opinii biegłego z zakresu rachunkowości i finansów. Pominięcie dowodu zgłaszanego przez stronę jest bowiem dopuszczalne wtedy, gdy okoliczności sporne, na które dowód powołano, zostały dostatecznie wyjaśnione (wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r. sygn. akt II CNP 41/12, wyroki SN: z 12 stycznia 2005 r., I CK 451/04,

z 5 lutego 2009 r., II UK 176/08 i z 13 grudnia 2010 r., III SK 16/10). Opinia biegłego stanowi jedynie dowód dający Sądowi, rozstrzygającemu sprawę merytorycznie, dokonanie ustaleń w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych (a więc wiedzy wykraczającej poza objętą zakresem wiedzy ogólnej – powszechnej). W tej sprawie Sąd uznał, że zgromadzone w sprawie dowody w postaci dokumentów i zeznań strony powodowej, w pełni pozwalają na rozstrzygnięcie sprawy, zaś wniosek dowodowy o dopuszczenie opinii biegłego potraktował, jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tezy dowodowej wynika, że chodziło o dowód pozbawiony znaczenia dla rozstrzygnięcia. Wskazać należy, że analiza, jaki kształt powinna przybrać ostatecznie umowa po wykluczeniu postanowień abuzywnych należy do oceny Sądu.

Pozwany nie zaprzeczył twierdzeniu powodów wyrażonym w pozwie (k. 102v.), że wartość rozliczenia stron w sytuacji ustalenia ważności umowy i niestosowania klauzul abuzywnych wynosi 149.342,07 zł. Wobec powyższego okoliczność ta jest bezsporna i nie wymagała od Sądu weryfikacji poprawności matematycznej strony powodowej na gruncie zaświadczenia o spłatach dołączonego do akt sprawy ani zasięgnięcia na tę okoliczność opinii biegłego.

Zatem w pierwszej kolejności i dla porządku poczynionych rozważań, Sąd ustosunkował się do najdalej idącego zarzutu jakim jest nieważność umowy wynikająca z jej poszczególnych postanowień, stanowiących klauzule abuzywne, nie znajdując jednak podstaw do ustalenia nieważności spornej umowy. Konstrukcja umowy kredytu przedstawiona na gruncie niniejszej sprawy mieści się bowiem w granicach swobody umów i nie stanowi naruszenia art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe.

Zgodnie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób pozostawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zasadnicze postanowienia umowy, w ocenie Sądu, spełniają więc przesłanki tego przepisu (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia) i pozwalają na uznanie jej za ważną umowę kredytu bankowego. Znane są: strony umowy i kwota oraz waluta kredytu, cel na jaki został udzielony, zasady i termin jego spłaty, wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany oraz inne niezbędne warunki.

Jak wynika z treści zawartej pomiędzy stronami umowy, stosownie do jej postanowień, strony umówiły się, że kwota kapitału kredytu w wysokości 210.000,00 zł początkowo wyrażona w walucie polskiej, zostanie w drodze indeksacji przeliczona na walutę franka szwajcarskiego i oprocentowana w sposób właściwy dla tej waluty. Jakkolwiek też przeliczenie dotyczące indeksacji następowało z zastosowaniem tabeli kursów obowiązującej w pozwanym Banku, skutkiem tego zastosowania nie jest unicestwienie czy unieważnienie umowy jako takiej w całości.

Zważywszy bowiem, że wniosek kredytowy bezspornie dotyczył kredytu w walucie polskiej, zaś postanowienia umowy jednoznacznie wskazują, że Bank udziela kredytu w złotych polskich (§ 2 ust. 1 umowy), a jego wypłata i spłata następuje w złotych polskich (§ 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu) - nie ulega wątpliwości, że strony zgodnie zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie.

Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego. Przy czym, przepisy ustawy Prawo bankowe na dzień zawarcia umowy kredytu dopuszczały możliwość zawierania umów kredytu ze wskazaniem waluty obcej. Jest to nadto konstrukcja dopuszczalna na podstawie art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani

zasadom współzycia społecznego, jej istota polegała bowiem na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości z zastosowaniem miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej.

Odnosnie ryzyka zmiany kursu to wskazać trzeba, że na zmianę kursu waluty wpływa szereg czynników ekonomicznych jak i pozaekonomicznych, niezależnych od woli stron zawartej umowy. Jak wynika z oświadczeń kredytobiorcy zostali poinformowani o ryzyku kursowym i że po zapoznaniu się z ofertą Banku zdecydowali się zawrzeć umowę kredytu. Co do zasady zatem uznać trzeba, że brak jest podstaw do uznania, że umowa łącząca strony ze względu na jej konstrukcję (umowa kredytu indeksowanego) była sprzeczna z prawem lub z zasadami współzycia społecznego. Kursy walut z natury swojego funkcjonowania cechują się zmienną wartością, wykazując raz tendencję zwyżkową, a innym razem spadkową. Zmienność kursów walut jest faktem powszechnie znanym, nie wymagającym dowodu.

Reasumując, skoro kredyt indeksowany nie jest sprzeczny z ustawą – Prawo bankowe, zaś sama umowa kredytu zawiera wszystkie essentialia negotii – brak było podstaw do uznania w świetle art. 58 § 1 k.c. za nieważną z tego powodu umowy kredytu zawartą między stronami, bowiem tak ujęta umowa kredytu indeksowanego mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego.

W dalszej kolejności odnieść należało się do zgłoszonych przez powodów zarzutów w zakresie postanowień umownych zawartych w § 2 ust. 1 zd. 2 umowy i § 2 pkt 2, § 7 ust. 4 oraz § 9 ust. 2 pkt 1) i 2) regulaminu jako zawierających klauzule abuzywne. Dotyczy to klauzul indeksacyjnych określających sposób przeliczenia kwoty kredytu do wypłaty po kursie, który nie był znany w chwili zawarcia umowy, jak też kształtowania przez Bank wysokości kursu waluty, według którego rozliczano następnie spłatę kredytu. Niewątpliwie powodowie zawarli umowę kredytu jako konsumenci. Powyższa okoliczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a zatem Sąd zbadał umowę pod kątem abuzywności klauzul zawartych w tejże umowie, a mianowicie § 2 ust. 1 zd. 2 umowy i § 2 pkt 2, § 7 ust. 4 oraz § 9 ust. 2 pkt 1) i 2).

Wskazane wyżej postanowienia przewidywały, że wysokość zobowiązań będzie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty. Bezspornie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób, gdyż umowa w tym względzie odsyła tylko do tabeli kursów obowiązującej w Banku w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Oznacza to, że zgodnie z umową Bank miał całkowitą swobodę w zakresie ustalania kursu waluty. Nie zostało zaprzeczone, że umowa stron w zakresie wykraczającym poza dokonane w ramach składania wniosku wyboru dotyczącego kwoty kredytu, waluty kredytu, okresu kredytowania, wysokości marży, została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Oznacza to, że pozostałe postanowienia nie były uzgodnione indywidualnie z powodami w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. W konsekwencji jest niewątpliwe, że w rozpatrywanej sprawie pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania - na gruncie zawartej umowy - wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Zatem doszło do nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy kredytowej, prowadzącą do naruszenia interesów konsumenta. W tym zakresie istotne znaczenie należy także przypisać wymaganiu właściwej przejrzystości i jasności postanowienia umownego, czyli odpowiedzi na pytanie, czy zawarta umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (vide: wyrok SN z dnia 2.10.2019 r., IV CSK 309/18).

Jak już zostało przedstawione, kwestionowane postanowienia umowy wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu, którą należy wypłacić w PLN oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN.

Wiadomo powszechnie, że kurs kupna waluty to w pewnym uproszczeniu kurs, po którym deklarowane jest kupno danej waluty, a kurs sprzedaży to kurs, po którym deklarowana jest jej sprzedaż, względnie są to kursy, według których

będą rozliczane takie transakcje. Kurs kupna z reguły jest niższy od kursu sprzedaży. Zastosowanie dwóch różnych kursów w opisany wyżej sposób w odniesieniu do umowy stron prowadziło do sytuacji, w której kredyt wypłacony w walucie polskiej według kursu niższego (kursu kupna), przy spłacie stawał się już kredytem w kwocie wyższej (bez uwzględnienia wahań kursowych samej waluty). Wysokość raty spłaty została bowiem ustalona według kursu wyższego (sprzedaży), co oznacza, że suma tych rat (czyli wysokość kredytu pozostałego do spłaty wraz z odsetkami) też była wyższa niż obliczona z zastosowaniem kursu niższego (kursu kupna), jaki obowiązywał przy wypłacie.

Skoro takim zapisom towarzyszyło postanowienie, że wysokość kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu, ustalał będzie sam Bank, mogło to prowadzić do sytuacji, w której Bank mógłby arbitralnie podwyższać wysokość kursu sprzedaży, według którego rozlicza spłatę kredytu, w stosunku do wysokości rynkowej. Brak sprecyzowania jasnych i obiektywnych kryteriów ustalania przez Bank kursu waluty, przyjmowanego do rozliczania spłat kredytu w sposób, który pozwalałby na weryfikację poprawności kursu, a co za tym idzie sprawdzenie wysokości żądań banku (np. przez odwołanie do parametrów finansowych publikowanych lub znanych powszechnie) prowadził do zastrzeżenia dla Banku wyłącznej i niczym nieograniczonej kompetencji do ustalania wysokości kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu i ustalana wysokość zobowiązania powodów.

Powyższe w sposób oczywisty prowadziło do rażącego naruszenia interesów powodów. Narażało ich bowiem na niczym w zasadzie nieograniczone żądania pozwanego co do spłaty udzielonego kredytu i jego wysokości, zależne wyłącznie od kursu waluty ustalanego wszakże przez pozwanego. Co więcej, uprawnienie do określania kursów wymiany dawało Bankowi możliwość wpływania na wysokość zobowiązania do spłaty w PLN. W sposób dowolny zatem mógł kształtować wysokość zobowiązania powodów w walucie, w jakiej spłacali kredyt. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy bazowej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować podwyższeniem kursu sprzedaży przyjętego do rozliczenia spłat kredytu.

Powyższych ustaleń nie podważa okoliczność złożonego przez powodów oświadczenia w zakresie ryzyka kursowego. Wskazać bowiem należy, że czym innym jest ryzyko zmienności kursów, a czym innym ustalanie kursów walut przez Bank. Nie sposób z powyższego oświadczenia wyprowadzić wniosku by powodowie godzili się na mechanizm indeksacji stosowany przez Bank, albowiem pomimo tego że oświadczyli, iż znane są im postanowienia regulaminu w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej to bezspornie, tenże regulamin, w żadnej mierze nie określał w sposób precyzyjny sposobu ustalania kursów walut przez Bank.

W ocenie Sądu należy zatem uznać, że postanowienia odwołujące się do kursów wymiany i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy. Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na powodów całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty stanowiącej podstawę rozliczeń umowy i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania wysokości wzajemnych zobowiązań przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do wypłaty kredytu, a następnie rozliczenia jego spłat.

Podsumowując tę część rozważań, w ocenie Sądu postanowienia umowy:

- § 2 ust. 1 zd. 2 umowy o treści: „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej (...)”,
- § 2 pkt 2 regulaminu o treści: „kredyt indeksowany do waluty obcej – kredyt, oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według Tabeli”
- § 7 ust. 4 regulaminu o treści: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu.

W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane jest według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie postanowień § 11”,

- § 9 ust. 2 regulaminu o treści: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1 według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu;

2) jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu”,

miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie wiążą powodów.

Wskazać należy, że wszelkie postanowienia odwołujące się do kursów waluty obcej i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co podlegało ocenie na dzień zawarcia umowy. W doktrynie podniesiono (zob. E. Łętowska „Prawo umów konsumenckich” Wyd. C.H. Beck 2002 r., str. 22), że „europejska ochrona konsumenta opiera się na paradygmacie przejrzystości informacji i oznacza działania na rzecz stworzenia warunków dla swobodnego wyboru i decyzji konsumenckiej, bowiem pozycja źle poinformowanego partnera umowy, kierującego się własną oceną sytuacji i decyzjami co do zawarcia umowy podlega z oczywistych przyczyn degradacji”. W niniejszej sprawie powodowie, jako konsumenci, ewidentnie nie złożyli oświadczenia w przedmiocie wyłączenia zastosowania sankcji niezwiązania klauzulą niedozwoloną. W ocenie Sądu Bank nie może jednak zasłonić się w tej sprawie brakiem wiedzy o abuzywnym charakterze postanowień zawartych w umowie.

Ponadto bank nie wykazał, aby dokonał skutecznej zmiany regulaminu, dokonując w tym zakresie indywidualnego uzgodnienia z powodami. Jednostronna zmiana regulaminu przez bank nie może bowiem sanować abuzywnych postanowień umownych.

W realiach niniejszej sprawy oznacza to, że skutkiem powołanych wyżej zapisów umowy za niedozwolone jest wyeliminowanie ich z tej umowy. Wskutek wyeliminowania zawartych w umowie klauzul abuzywnych, brak jest wyraźnie oznaczonych zapisów dotyczących mechanizmu ustalania kursu waluty, jaki miałyby być przyjmowane do ustalania wysokości rat spłaty w złotych polskich w kolejnych terminach płatności oraz rozliczenia wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia strony powodowej. Sporna umowa o kredyt hipoteczny została zawarta w dniu 12 czerwca 2008 r., zatem hipotetycznie możliwym byłoby zastosowanie w miejsce postanowień niedozwolonych przepisami o charakterze ogólnym, które są przepisami dyspozytywnymi. Takim przepisem na gruncie prawa krajowego jawi się art. 358 § 2 k.c., który posługuje się kursem średnim NBP w przypadku możliwości spełnienia świadczenia wyrażonego w walucie obcej. Powołać się jednak należy na fakt związania wszystkich sądów Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 października 2019 r.

w sprawie C- 269/18. (...) podtrzymał pogląd, że w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy, skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następnie je zaakceptuje. Jedynie w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym. Wyjątek ten obejmuje sytuacje w której jest zgoda stron na jego zastosowanie oraz okoliczność, że brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi. Ponadto, podniesiono, że w odniesieniu do przeliczenia należności stron brak jest możliwości zastępowania niedozwolonych klauzul umownych przepisami o charakterze ogólnym, które są przepisami dyspozytywnymi.

Podnieść należy, że zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG należy dążyć do osiągnięcia stanu niezwiązania konsumenta nieuczciwymi postanowieniami umownymi, przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy umowy, o ile jest to prawnie możliwe. W niniejszej sprawie wyeliminowanie postanowień niedozwolonych nie prowadzi do upadku umowy jako takiej. Za możliwością utrzymania umowy przemawia okoliczność, że po wyeliminowaniu z umowy postanowień niedozwolonych, nadal znana jest kwota i waluta kredytu, cel kredytu, okres i termin spłaty, wysokość prowizji oraz oprocentowanie. Zatem, tak skonstruowana umowa w pełni spełnia przesłanki umowy kredytu w świetle prawa bankowego i pozostaje zgodna z zasadą swobody kształtowania stosunków umownych, nie naruszając tym samym zasad współzycia społecznego. Eliminacja postanowień dotyczących kursów wymiany, nie zmienia zasadniczych postanowień umowy, tj. umożliwia powodom skorzystanie z kredytu udzielonego przez pozwanego, z obowiązkiem spłaty w określonym czasie, przy ustalonym oprocentowaniu. W tym miejscu wskazać należy, że eliminacja klauzul abuzywnych czyni zadość celu przepisów odnoszących się do niedozwolonych klauzul umownych w zakresie wyłącznego niestosowania tych postanowień, gdyż umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r. sygn. akt: II CSK 803/16.)

W ocenie Sądu brak jest przesłanek do uznania przedmiotowej umowy o kredyt za nieważną. Umowa stron nadal może być wykonywana jako umowa kredytu bankowego po wyeliminowaniu spornych postanowień. W oparciu o pozostałe postanowienia umowy możliwe jest bowiem określenie praw i obowiązków stron. Zatem, w myśl przepisu art. 385¹ § 2 k.c. należało wyeliminować postanowienia umowne o charakterze niedozwolonym składające się na klauzulę waloryzacyjną uznając, że udzielony powodom kredyt stanowił w istocie kredyt złotowy niezawierający takiej klauzuli.

Z tych przyczyn Sąd na podstawie art. 58 k.c. oraz powołanych przepisów oddalił żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu, uznając, że usunięcie z umowy niedozwolonych postanowień nie powoduje jej nieważności.

Powodowie wskazywali, że w pierwszej kolejności dochodzą roszczenia o zapłatę wynikającego z nieważności umowy. Skoro umowa łącząca strony nie jest nieważna brak jest podstaw do orzeczenia obowiązku zwrotu uiszczonych należności. Z tego względu, powództwo o zapłatę kwoty 232.530,90 złotych oparte o nieważność umowy zostało oddalone w pkt. II i III wyroku, podobnie jak roszczenie o ustalenie nieważności umowy (pkt I wyroku). Umowa jest i winna być nadal wykonywana przez strony. Należy zatem przyjąć, że umowa stron jest ważna i skuteczna, natomiast bezskuteczne i niewiążące powodów są postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji.

Na uwzględnienie zasługiwało natomiast roszczenie ewentualne powodów o stwierdzenie bezskuteczności postanowień § 2 ust. 1 zd. 2 umowy i § 2 pkt 2, § 7 ust. 4 oraz § 9 ust. 2 pkt 1) i 2) o czym orzeczono w pkt IV wyroku. Powyższe stało się podstawą do rozpoznania roszczenia o zapłatę wywodzonego z tejże podstawy prawnej.

Podstawę dochodzonego roszczenia o zapłatę z tytułu bezskuteczności postanowień stanowią zatem przepisy art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W myśl natomiast art. 410 § 1 i 2 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Pozwany nie kwestionował matematycznej poprawności wyliczeń dokonanych przez powodów, a jedynie stwierdził, że kwestionuje wysokość roszczeń powodów z racji, że przedmiotowe klauzule nie mają charakteru abuzywnego, a ponadto obliczenia te pochodzą od zainteresowanej rozstrzygnięciem strony. Sformułowania te oznaczają, że wysokość roszczeń powodów jest kwestionowana wyłącznie z założenia, że obliczenia od początku zostały przeprowadzone w nieprawidłowym kierunku. Jak wynika zaś z całej wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia,

powodowie słusznie przystąpili do obliczeń, zakładając, że cały mechanizm indeksacji jest wadliwy, a to kwestia oceny prawnej, nie zaś faktu.

Wobec powyższego okoliczność ta jest bezsporna i nie wymagała od Sądu weryfikacji ani zasięgnięcia na tę okoliczność opinii biegłego. Jak już wskazano we wcześniejszej części uzasadnienia, pozwany dysponuje narzędziami pozwalającymi na natychmiastowe zweryfikowanie wyliczeń przeciwnika. To bank jest tą stroną umowy, która ma pełne możliwości ustalenia wysokości zobowiązania przy wszelkich założeniach. W takiej sytuacji omawiane zaprzeczenie wyliczeniom powodów należało uznać za bezskuteczne. Dodatkowo pozwany w odpowiedzi na pozew wskazał, iż nie kwestionuje obliczeń arytmetycznych strony powodowej.

Sąd na podstawie art. 481 k.c. orzekł o obowiązku zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie, a mianowicie od ww. kwoty od dnia 28 października 2022 r., tj. od dnia zamknięcia rozprawy do dnia zapłaty.

Powodowie zażądali w pozwie zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od ósmego dnia, po doręczeniu pozwanemu pozwu. Żądanie powodów w tym zakresie zostało uwzględnione jedynie w części. Sąd uznał, że odsetki dochodzone pierwotnie są nienależne. Sąd w tym składzie stoi na stanowisku, że pozwany nawet po wytoczeniu powództwa przez powodów, nie pozostaje jeszcze w opóźnieniu ze spełnieniem roszczenia. Wiążąca i ostateczna decyzja co do utrzymania umowy, eliminacji niedozwolonych postanowień umownych bądź ustalenia jej nieważności należy do powodów – konsumentów, który to samodzielnie kształtuje swoje roszczenie, po pouczeniu przez Sąd o konsekwencjach składanych roszczeń. Sąd po zbadaniu umowy kredytu podejmuje decyzję procesową w odniesieniu do żądań przedstawionych przez powodów i argumentów przeciwnych przedstawionych przez pozwanego. Do czasu zamknięcia rozprawy nie sposób więc uznać, że Bank pozostawał w opóźnieniu z zapłatą roszczenia dochodzonego pozwem.

Żądanie powodów zostało uznane przez Sąd za zasadne od dnia 28 października 2022 r. tj. od dnia zamknięcia rozprawy. Z uwagi na skomplikowany charakter sprawy, mnogość zarzutów oraz rozbieżność orzecznictwa pozwany dopiero po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego miał dostateczną wiedzę, która pozwalała pozwanemu na ocenę zasadności roszczeń powodów. Do tego czasu powodowie, jako konsumenci mogli po pouczeniu Sądu wyrazić chęć kontynuowania umowy. Tak więc ostatecznie dopiero z tą chwilą pozwany znalazł się w opóźnieniu.

W związku z tym, Sąd na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądził odsetki za opóźnienie od dochodzonej kwoty od dnia 28 października 2022 r. do dnia zapłaty, o czym orzekł w pkt V sentencji wyroku. Na tej samej podstawie prawnej Sąd oddalił żądanie odsetek od ww. kwoty w pozostałym zakresie, o czym orzekł w pkt VI sentencji wyroku.

Strona powodowa poprzez wygraną w zakresie żądania ewentualnego wygrała proces w części. Zgodnie z art. 100 k.p.c. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Na koszty procesu powodów w łącznej kwocie 11.817,00 zł składają się: opłata od pozwu (1.000 zł), opłata skarbową od pełnomocnictw (17 zł) i wynagrodzenie pełnomocnika w stawce wynikającej z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (10.800 zł).